

BIJLAGE AAN HET PROTOCOL

De statistieken van de overheidsfinanciën (GFS) worden opgesteld in het conceptuele kader van het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen (ESR 1995), aangevuld met het ESR 1995-Handboek overheidstekort en overheidsschuld. Het systeem van de nationale rekeningen is opgebouwd rond een reeks van onderling gegroepeerde stromen, die betrekking hebben op uiteenlopende economische en financiële transacties tijdens een beschouwde periode, en vermogensrekeningen waarin de waarden zijn opgenomen van de uitstaande activa en passiva die door de institutionele sectoren worden aangehouden bij het begin en het einde van de beschouwde periode. De statistieken betreffende de overheidsfinanciën vormen de basis voor de Europese fiscale monitoring, in het bijzonder de statistieken met betrekking tot de procedure bij buitensporige tekorten (EDP).

TOEPASSINGSGBIED VAN DE OVERHEID

De statistieken van de overheidsfinanciën beschrijven de activiteit van de overheidssector zoals bepaald in het Europees Systeem van Rekeningen (ESR). Deze sector omvat alle institutionele eenheden die tot de "overige niet-marktproducenten" behoren en waarvan de output bestemd is voor individueel of collectief verbruik en die voornamelijk gefinancierd wordt uit verplichte betalingen van eenheden die tot andere sectoren behoren en/of alle institutionele eenheden die zich in hoofdzaak bezighouden met de herverdeling van het nationale inkomen en vermogen.

De overheidssector wordt in vier subsectoren onderverdeeld: de federale overheid, de gemeenschappen en gewesten, de lagere overheid en de wettelijke-sociale-verzekeringsinstellingen.

De bepaling van de populatie van de institutionele eenheden van de overheidssector (en van de subsectoren) - doorgaans "Toepassingsgebied" genoemd - is het vertrekpunt van de opstelling van de overheidsrekeningen en is derhalve van zeer groot belang voor de kwaliteit van de geproduceerde statistieken; de schuld en het tekort van de eenheden die in de overheidssector worden ingedeeld, hebben een invloed op het tekort en de schuld van de "budgettaire" eenheden.

De afbakening van het Toepassingsgebied vereist eerst een uitgebreide inventarisering van de overheidsinstanties in de populatie van de institutionele eenheden. In de meeste gevallen spreekt hun classificatie in of buiten het Toepassingsgebied vanzelf. Voor bepaalde gevallen is het echter noodzakelijk te onderzoeken of de eenheid een afzonderlijke institutionele eenheid is, of zij door de overheid wordt gecontroleerd en zij al of niet markt of niet-marktproducent is.

NIET-FINANCIËLE REKENINGEN

De niet-financiële rekeningen hergroeperen op gestructureerde wijze de lopende rekeningen en de accumulatieverrichtingen van niet-financiële activa. Zij leggen de nadruk op de productie-activiteiten van goederen en diensten, op de inkomens die hieruit tijdens van een bepaalde periode worden gegenereerd, op de verdeling en de herverdeling van deze inkomsten tussen de institutionele eenheden, op het gebruik ervan voor consumptieve bestedingen of sparen en op de kapitaaluitgaven.

Voor de overheidssector worden deze rekeningen vaak voorgesteld in de vorm van een tabel met alle ontvangsten (fiscale, parafiscale en andere) enerzijds, en uitgaven (lopende primaire uitgaven, de rentelasten en de kapitaaluitgaven) anderzijds, zonder opgave van tussensaldo's. Het saldo van de ontvangsten en uitgaven stemt in het rekeningstelsel overeen met het saldo van de kapitaalrekening, die de grens afbakt tussen de "reële" rekeningen en de financiële rekeningen. Dit saldo bepaalt het financieringsvermogen of de financieringsbehoefte van de overheid.

FINANCIËLE REKENINGEN

De financiële rekeningen bevatten de types van financiële instrumenten die worden gebruikt om verplichtingen aan te gaan en/of om financiële activa aan te kopen. De financiële rekeningen worden opgemaakt aan de hand van de concepten uit het ESR 1995, m.a.w. volgens de geharmoniseerde definities, nomenclaturen van instrumenten en sectoren, en waarderingsregels. De financiële activa vormen een categorie van economische activa die is samengesteld uit het geheel van betaalmiddelen, financiële vorderingen en economische activa die assimileerbaar zijn met financiële vorderingen (zoals de aandelen en andere participaties en de derivaten). In het Systeem van rekeningen hebben alle financiële activa een passivum als tegenpartij, uitgezonderd die uit de categorie « Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten (SDR) ». Een kruiselingse vergelijking van de nomenclaturen van financiële instrumenten (kader 2) en institutionele sectoren geeft een gedetailleerd beeld van de wijze waarop de financiële middelen ter beschikking van de economie worden gesteld, namelijk door wie, voor wie, in welke mate, met welk instrument en via welk kanaal.

De financiële rekeningen in de ruime zin omvatten een geheel van rekeningen die onderling worden verbonden, m.n. de begin- en eindbalansen (voorraden) evenals het geheel van de rekeningen aan de hand waarvan de vermogenswijziging in de loop van een bepaalde periode kan worden verklaard (stromen): de financiële rekening (financiële transacties), de rekening voor nominale waarderingsverschillen en de rekening voor overige volumemutaties in activa.

In het geval van de overheid zal men meestal spreken van financieringstransacties om het overheidstekort te dekken. Maar de financiële rekeningen geven tevens een beeld van de arbitrages in de samenstelling van de portefeuille aan financiële activa en verplichtingen. De financiële rekeningen van de overheid omvatten het geheel van de vorderingen, schulden, rechten en verplichtingen in de categorieën van volgende instrumenten: chartaal geld en zichtdeposito's, overige deposito's, kort- en langlopende leningen, kort- en langlopende effecten, aandelen, deelbewijzen van instellingen voor collectieve belegging, verzekeringstechnische voorzieningen en overige te betalen en te ontvangen bedragen (met inbegrip van de commerciële kredieten).

PROCEDURE BIJ BUITENSPORIGE TEKORTEN (PBT)

Het Verdrag van Maastricht verplicht de Lidstaten van de Europese Unie om een begrotingsdiscipline na te leven door zich te houden aan twee criteria: een tekort gelijk aan maximum 3 % bbp en een schuld gelijk aan maximum 60 % bbp overeenkomstig de bepalingen van het Protocol betreffende de procedures bij buitensporige tekorten dat bij het Verdrag is gevoegd. Deze waarden zijn gebaseerd op de begrippen uit de statistieken betreffende de overheidsfinanciën (GFS). Het overheidstekort stemt overeen met het financieringsvermogen / de financieringsbehoefte van de overheid, zoals gedefinieerd door het Europees Stelsel van Rekeningen (het ESR 1995), gecorrigeerd voor de verwerking van de swaprente. De overheidsschuld wordt gedefinieerd als de geconsolideerde totale brutoschuld in nominale waarde in de volgende categorieën van overheidsverplichtingen (zoals gedefinieerd in het ESR 1995): chartaal geld en deposito's, effecten met uitzondering van aandelen, exclusief financiële derivaten, en leningen.

Verordening (EC) 479/2009 van de Raad betreffende de toepassing van het protocol betreffende de procedure bij buitensporige tekorten dat als bijlage bij het Verdrag tot oprichting van de Europese Unie is gevoegd, verplicht de Lidstaten om de gegevens i.v.m. de PBT twee keer per jaar aan Eurostat te verstrekken (einde maart en einde september). Deze gegevens worden medegedeeld in geharmoniseerde tabellen. Deze tabellen zijn zodanig ontworpen, dat ze een coherent kader bieden voor de reporting van het tekort en het schuldverloop, door middel van een link naar de nationale begrotingsaggregaten.

Verordening (EC) 679/2010 van de Raad tot wijziging van verordening (EC) 479/2009 betreffende de kwaliteit van de statistische gegevens versterkt de bevoegdheden van Eurostat om de door de Lidstaten medegedeelde gegevens te controleren.

Inleidende fiche

In de fiches waarvan sprake is in artikel 3 van voorliggend protocol, wordt een overzicht gegeven van de verschillende rapporteringen die door de NBB/INR en de Algemene Gegevensbank worden georganiseerd om de basisgegevens te verzamelen voor de opmaak van de overheidsrekeningen en om de verplichtingen na te komen in het kader van de procedure bij buitensporige tekorten. Er worden minstens tien fiches uitgewerkt rond onderstaande thema's:

1. Economische hergroepering
2. Trimestriële economische hergroepering
3. Financiële rekeningen
4. Gedetailleerde kruistabel economische/functionele hergroepering van de uitgaven
5. Publiek-private samenwerkingsprojecten (PPS)
6. Waarborgen
7. Code 8
8. Lokale overheden
9. Register van publieke eenheden
10. Rapportering voor de overheid buiten het toepassingsgebied ervan

De toegang tot de vereiste informatie voor het INR moet voldoen aan Verordening (EG) 679/2010 van de Raad tot wijziging van Verordening (EG) 479/2009 m.b.t. de kwaliteit van de statistische gegevens, die de bevoegdheden van Eurostat versterkt om de door de lidstaten medegedeelde gegevens te controleren.

Hierbij dient vooral te worden gewezen op artikel 16.

Artikel 16

1. De lidstaten zien erop toe dat de bij de Commissie (Eurostat) ingediende feitelijke gegevens in overeenstemming met de beginselen van artikel 2 van Verordening (EG) nr. 223/2009 zijn. De nationale bureaus voor de statistiek hebben hierbij tot taak erop toe te zien dat de ingediende gegevens in overeenstemming zijn met artikel 1 van de onderhavige verordening en de onderliggende boekhoudregels van het ESR 95. De lidstaten zien erop toe dat de nationale bureaus voor de statistiek toegang verkrijgen tot alle relevante informatie die zij nodig hebben om deze taken uit te voeren.

Dit betekent dat naast de in bijlage opgenomen (gestandaardiseerde) rapporteringen, het INR toegang moet hebben tot de vereiste gegevens over specifieke transacties en instellingen indien deze relevant zijn in het kader van de opmaak van de overheidsrekeningen of de procedure bij buitensporige tekorten.

Daarom dient het INR, in samenspraak met de Overheidsinstellingen, de gevraagde gegevens en de vorm van de tabellen te kunnen bepalen, zelfs wanneer een andere entiteit instaat voor de inzameling van de gegevens. Dit sluit vanzelfsprekend niet uit dat bepaalde rapportingsverplichtingen kunnen worden gegroepeerd, zoals bv. voor de Six-Pack/Two-Pack.

Het veranderende karakter van deze fiches moet worden benadrukt. In de huidige situatie worden volgens de fiches verschillende voortgangstadien van de georganiseerde rapporteringen vastgesteld. Dit moet worden gecorrigeerd in de toekomst. Daarnaast worden nieuwe Europese statistische vragen verwacht.

Bijgevolg zal de inhoud van deze fiches blijvend aan verandering onderhevig zijn. Voor de wijziging van de fiches dient een procedure te worden bepaald, die niet te zwaar is.

Tot de implementatie van de verschillende bepalingen van het Protocol en zijn bijlagen zullen de verschillende gegevensbronnen die momenteel door de Nationale Bank van België worden gebruikt voor de opstelling van de overheidsrekeningen en de procedure bij buitensporige tekorten, beschikbaar moeten blijven. Nieuwe specifieke rapporteringen zullen moeten worden ontwikkeld om de leemtes die in de rekeningen worden waargenomen aan te vullen en om aan bijkomende vragen van de nationale en internationale statistische autoriteiten te voldoen.